

Bava Basra (46a)

תנו רבנן — **The Rabbis taught in a Baraisa:** — If someone's utensils were exchanged for different utensils in a craftsman's shop, **he is permitted to use [the utensils]** that he was given, even though they do not belong to him, **until the other fellow comes and takes what is his.** — But if the exchange was made in a mourner's house or at a feast, **he may not use them;** rather, he must wait **until the other fellow comes and takes what is his.**

The Gemara analyzes this Baraisa:

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא — **What difference is there between the cases in the former and latter clauses** of the Baraisa that the law should be different in each? Why may the person use what was exchanged in the craftsman's shop but not what was exchanged elsewhere? — **Rav said:** — **I was sitting in front of my uncle [R' Chiya]** and he explained to me: **Is a person not apt to say to a craftsman, "Sell my cloak for me"?** Since people often do so, we can assume that the craftsman intentionally gave him a cloak that he had been commissioned to sell; therefore, he may use it.

The Gemara qualifies the ruling of the Baraisa:

לא שנו אלא — **Rav Chiya the son of Rav Nachman said:** — **[The Baraisa] taught** that the person can use the exchanged cloak **only** in a case where the craftsman **himself** gave it to him; only then do we assume that the wrong cloak was given to him deliberately. — **But if [the craftsman's] wife or children** gave him the wrong cloak, then he may **not** use it, since it is quite possible that they made a mistake. — **Furthermore, even** in a case where the craftsman **himself** gave him the wrong cloak, — **we say** that the person may use the exchanged cloak **only where [the craftsman] said to him** upon handing it to him, "Here is **`a' cloak.**" — **But** if the craftsman said, "Here is **`your' cloak,**" then he may **not** use the cloak, since **האי לאו טלית דידיה הוא** — **this is not, in fact, his cloak.** We must therefore consider the possibility that the craftsman inadvertently gave him the wrong cloak.

Bava Kamma (Mishnah 114a)

נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר — **If customs collectors confiscated [someone's] donkey and gave him another donkey,** or if a bandit confiscated his garment and gave him another garment, **they are his,** — **because** it may be assumed that their owners have despaired of retrieving them.

נתחלפו כליו בבית האומן

שלחן ערוך (חשן משפט קלו, א) - מי שנתחלפו לו כליו בבית האומן הרי זה ישתמש בהם עד שיבא בעל הכלי ויטול שלו, ודוקא שנתן לו האומן עצמו, אבל אם לא נתנום לו אלא אשתו ובניו לא, ואפילו אומן עצמו דוקא שאמר לו סתם הילך טלית אבל אם אמר לו הילך טליתך לא.

שלחן ערוך (חשן משפט קלו, ב) - נתחלפו לו כליו בבית האבל או בבית המשתה לא ישתמש בהם. רמ"א - הגה וכשיבא בעל החפץ צריך ליתן החפץ לבעליו אף על פי ששלו נאבד, וכן כובסת גויה המכבסת לרבים והביאה לאחד שאינו שלו.

סמ"ע (קלו, ב) - אם יבוא בעל הטלית ויאמר לא צויתי למכור טליתי ולא לקחתי ממנו שום דמים נאמן ליקח טליתו מיד זה אם יש לו עדים שזה הטלית היתה שלו או יתן בה סימן, דנהי שאנו תולין לומר שציוה להאומן למוכרה היינו כל זמן שהדבר ספק, אבל כשבא בעל הטלית וטען ברי נאמן, עכ"ל הטור. ורצה לומר דיקח את שלו מיד זה שנמסרה לו הטלית והוא יחזור אחר האומן, ואף אם נאבד ביד האומן על כל פנים יקח זה את שלו וכמו שכתב מור"ם בהג"ה בסעיף שאחר זה.

אומן שאינו רגיל למכור

תרומת הדשן (שאלה שיט) - דבר פשוט הוא דלא מצי ראובן לעכב הסדין במקום שלו דכיון דידע ומכיר שאינו שלו ושמעון יחייב בו סימנים הוברר הדבר שהכובסת גנבה לראובן סדין שלו ונתנה לו של שמעון במקומו בכוונה או על ידי טעות.

מרדכי (בבא קמא קיד.) - כובסת גויה שהיתה רוחצת בגדים לכמה יהודים ואבדה סדין אחד ונטלה סדין אחד מן האחרים ונתנה לו תמורת סדין שלו, וצויתי להחזיר שהרי אותם יהודים אחרים לא נתיאשו מסדין שלהם אלא היו מרדפין אחר הכובסת מפני הסדין שלהם.

ט"ז - מדכתב [המרדכי] שהרי הבעלים מרדפין אחריה והוה ליה כאמת גמור, ולפי זה היה נראה במי שנתנה לו הכובסת סדין אחר תחת שלו ואינו יודע של מי הוא ועל ידי זה הוא מונח ימים רבים אצלו עד זמן שאי אפשר לבני אדם שלא יחקור אחר שלו ודאי מתיאש ממנו, והכובסת סילקה אותו בדבר אחר. ובתרומת הדשן לא מיירי אלא בשנים באים לפנינו וטוענים בעדו שיחזיר לו, מה שאין כן באם לא בא שום אדם וצווק על סדין שלו אמרינן ודאי סילקה הכובסת אותו כל שנשתהא שם.

קצות החושן (קלו, ב) - לא נהירא דכיון דקיימא לן שינוי רשות ואחר כן יאוש לא קנה ומשום דאתי לדידה באיסורא, אם כן אפילו ימים רבים נמי לא מהני כיון דבשעה שנתנה הכובסת לידו לא הוי יאוש... אפילו סילקה אותו בדמים כל שהסדין ישנו בעין חוזר לבעלים.

ערך ש"י (קלו, א) - אף דלקמן (רסז, טו) כשהכריז ולא באו בעלים תהא המציאה מונחת אצלו עד שיבא אליהו משום דאיכא למיחש כל שעה שמא יבא בעליו דאפשר לא שמע הכריז, אבל כאן שכבר עבר זמן שאי אפשר לבני אדם שלא יחקור אחר שלו ודאי נתייאש... במינו מצוי בשוק נראה לי ברור דמותר דיש ספק ספיקא שמא סלקה את האחר בדמים ואם תמצא לומר לא סלקה שמא לא יתוודע לעולם בעלים ואם כן אין קפידא לבעלים כיון דבלאו הכי לא תבא עוד לידו.

כסף הקדשים - אולי יש להמליץ עבור הט"ז ז"ל בזה שכונתו מצד דלא שייך בזה כי אתא לדידה באיסורא אתא לדידה, כיון שלא הוטל על הבעל הבית כלל מצות השבת אבידה בזה... שמעולם לא חל עליו מצות השבת, ואם תיטול הגויה הסדין הזה לעצמה מי ימחה בידה כיון שאין כאן לפנינו מי שאבד סדין זה... אך אין זה מספיק כשידוע ודאי על פי אומדנא ברורה בלבו שהסדין הוא של בעל הבית הצווח ולא קנתה אותו ודאי שבוה יש גדר השבת תיכף שיש ידיעה שכן הוא.

חשן אהרן (קלו, א) - כוונתו שהיאוש הועיל לזה שבעלת הסדין תתרצה לקבל מעות מן הכובסת בסילוק עבור הסדין, דאם לא היה מונח זמן רב וכל זמן שבעלת הסדין חשבה לחקור אחר סדינה שמא תמצא אותו ביד מי שהוא לא היתה נתרצית לקבל מעות מן הכובסת באשר בתקותה שמא תשיג עוד למצוא הסדין גופא.

פתחי חושן (ד, סקמ"ב) - אם יודע של מי הוא הסדין צריך להמציא לו מדין השבת אבידה, ודוקא כשיש לתלות במכירה כדלעיל אמרינן שאינו צריך לילך ולהחליף, ומה שאמרו בגמרא עד שיבא ויטול את שלו איירי בנתחלפו שהחפץ שלו נמצא אצל אחר אבל לא כששלו נאבד. ואפשר שאם אינו יודע מי הבעלים אינו חייב להחזיר לאומן אלא שאפשר שעל כל פנים צריך להודיע לאומן שעל ידו יוכל לברר מי הוא הבעלים.

משפט האבידה (עמ' סא) - גם להט"ז הוא רק משום שפייסו בדמים, ומשמע דוקא בכי האי גונא, וביותר לביאור החשן אהרן שם.